

NAMESTO PREDGOVORA

»Kako si upaš takole pisati in objavljati,« mi reče neznan glas.

»Kako?«

»O sebi v prvi osebi in z imeni in priimki drugih, še živih ljudi?«

»Ali je to kaj slabega? Saj ne pišem grdo o drugih, o sebi pa tudi vsega ne napišem.«

»Ti ni znan kitajski pregovor 'Ni večjega lažnivca od tistega, ki govori o sebi?'«

»Slišal sem zanj. Ne vem, ali je prevod točen. Če je, se čudim, zakaj so Kitajci tako strogi do prvoosebnihi dobronamernih pripovedovalcev. Nekaj bo najbrž v njihovi kulturi, v nečem imajo pa tudi prav: ko človek govori ali piše o sebi, se dela lepšega, kot je v resnici.«

»Te to ne odvrne od pisanja ?«

»Ne, saj nobena od zgodb v tej knjigi ni pretirano prvoosebna. Za vsako imam priče, začeniši z Jezusom samim.«

»Že, že, a vendar ...«

»Kar se tiče pisanja, mi je pa vseč tale citirana misel v *Dnevniku pisatelja Dostojevskega*: 'Kar koli že boste napisali, kar koli boste orisali ali označili v umetniškem delu, se nikoli ne boste mogli meriti z resničnostjo. Kar koli že boste upodobili, bo to šibkejše kot v resničnosti' (Beletrina, str. 363).«

Verjamem, da to velja tudi zame. Moja lastna »resničnost« me presega in ne dvomim, da bo še kdo ob branju prišel do tega zaključka.

JEZUS, LJUBI JEZUS, KAKO SE JE ZAČELA NAJINA ZGODBA ... ALI IGNACIJEV »TOPOVSKI UDAR«¹

REDOVNIŠKIH 50 (1972 - 2022).

Iz Sorice k jezuitom v Borovnico, Dubrovnik, Zagreb

Jezus, ljubi Jezus, kako se je začela najina zgodba z drobnim ministrantom v gorenjskih hribih? Ti bolje veš, kdaj se je zares začelo, v mojem spominu je misijon patrov jezuitov v Sorici. Pater Janko Demšar me je navdušil. Se mi pa zdi, da se z duhovnim cvetoberom molitvic, dobrih del, premagovanj nisem posebno izkazal med vrstniki. Srce se mi je vendarle ogrelo za patra misijonarja Janka - pater Miha Žužek je že prej odšel, ni počakal konca misijona - tako da sem se mu ponudil, da bi mu pomagal nesti prtljago v štiri kilometre oddaljeni Podrošt. To je bila velika ponudba majhnega moža, ki pa odraslim ni bila potrebna.

Potem pa je šlo po tej drči z vabilom na ministrantske duhovne vaje v Borovnico, ki so mi prekrizale počitnice pri teti na Jesenicah. Ne vem, če se lahko zanesem na svoj spomin, v njem pa piše, da je pater Miha mojega prijatelja Ferda opazil med ministranti, sam, se mi zdi, nisem bil deležen njegove posebne pozornosti. Jezus, ti veš, ali je temu res tako. In tudi, da je pater Žužek Ferda povabil na duhovne vaje za ministrante, župniku Rudiju Tršinarju pa je

¹ Ob 500-letnici spreobrnitve sv. Ignacija spomin na topovsko kroglo, ki ga je zadela pri obrambi Pamplone pred Francozi in mu spremeni življenje.

rekel, naj še kdo pride z njim. Župnik je na mojo nesrečo (adijo, Jesenice) izbral mene in naju tudi peljal v Borovnico, med potjo pa je mene še poučil, da se ne reče »kva«, ampak »prosim«.

Ministrantske duhovne vaje med počitnicami pri patru Žužku so se končale tako, da sva šla s Ferdom na koncu osnovne šole v »malo sjemenišče Ruđera Boškovića« v Dubrovnik k patrom jezuitom. Jezus, tudi tu potrebujem tvojo pomoč, ker se ne zanesem, ali je tako ali drugače, kot mi je ostalo v spominu: da me je pater Miha vprašal, ali bi šel v Dubrovnik, kar mi je bilo seveda všeč, morje in te reči, izkazalo pa se je, da je on mislil na »sjemenišče«. In sem šel. In sva šla. S Ferdom. V Ljubljani se nama je pridružil Tomaž, s Štajerske pa Dominik, ki ga je Dubrovnik hitro minil. Kaj pa starši, ata, mama, pa brat in sestri in stara mama, ali ni njih nobeden nič vprašal, ali me oni niso nič vprašali? Mama mi je na stara leta enkrat rekla, da se ji zdi, da so me jezuiti ukradli, Ferdova mama pa je kasneje nekaj bentila, tako se mi je od nekod slišalo, češ tako mlada fanta poslati tako daleč od doma ... In to drži. Jaz sem jih imel štirinajst, bil sem majhen, štirioglati »kufer« skoraj večji od mene, Ferdo podobno, čisto točno ne vem, in sva šla kot prava jezuita v »pokorščini« iz loških hribov daleč na hrvaški jug k modremu morju in v tuj jezik. Še sreča, da sem doma bral kavbojske *Crtane romane* v srbohrvaščini. Jezus ti bolje veš, kako je vse to šlo. Takrat ni nihče nikogar nič spraševal, sploh ne v hribih, ampak je bilo vse samoumevno, tako rekoč mus, v poslušnosti naravnim in družbenim zakonom. Ali si tudi ti, Jezus, tako mislil in si bil tiho, ker je tudi župnik tako mislil in patri jezuiti in sva navsezadnje tudi s Ferdom tako mislila, in Tomaž, saj nismo bili prisiljeni, šli smo prostovoljno, kot gre človek v svet, tudi če smo bili zelo mladi, tudi če so nam drugi ukazovali.

Dubrovnik je bil navsezadnje pestra in zanimiva zgodba, kako naj jo najbolje doživiš, če ne »v živo«? Veliko novega je bilo, učili smo se grščine, latinščine, »štrebali« besede ponoči pri luni ali s svetilko pod odejo, gledali turiste, ki so hodili po mestnem obzidju ob semenišču, se prekobicovali v hrvaščini, jaz sem se naučil plavati in se tudi že utapljal, skratka, Dubrovnik je bil prvo veliko jezuitsko presenečenje zame. Domotožje pa je naju s Ferdodom oba dajalo, tudi Tomaža in najbrž tudi preostalih pet Slovencev. V Dubrovnik smo se namreč pricijazili z vlakom v začetku oktobra 1968, odšli pa ob koncu šolskega leta junija naslednje leto. Jezus, ti veš, zakaj se je moja jezuitska zgodba morala začeti tako daleč in čemu naj bi bila dobra že ob samem dejstvu, da sem še zelo mlad videl veliko sveta in marsikaj zanimivega, tudi kaj doživel v tujem svetu.

Iz Dubrovnika smo se Slovenci prvošolci preselili v Zagreb na Fratrovac, kjer je bilo tedaj na novo zgrajeno in je začelo delovati »malo sjemenišče Augustin Bea«, svetla moderna zgradba z velikimi okni v treh nadstropjih in dvema velikima kapelama. Tu pa so med nas že vstopila čustva od drugod in so nas začela raztresati. Tomaž, Ljubljčan, se mi je zdel najpametnejši, nekakšen kolovodja, pa je že naglas načrtoval drugačno pot, v dvoje, še vedno dovolj pameten, da je na Fratrovcu končal šolo in naredil maturo. Ferdo je tudi že imel svojo zvezdo zunaj, jaz edini sem se zdel neprivlačen za zakonski stan. Ma, Jezus, to je bilo prav hecno, meni se je zdelo, da me nobena ne bi marala za moža, če me je pa katera lepo pogledala, se mi je nemogoče že zdelo skoraj mogoče in sem sanjaril potem o kakšnem takem pogledu kot platonski pesnik med zvezdami. Konec šole, konec skupne poti, razšli smo se, Tomaž in Ferdo k svojima ljubima – no, ja, prav k njima še ne - in z

njima kasneje v zakonski stan, jaz nisem imel druge izbire in sem se prepustil, da grem naprej z jezuiti.

Noviciat v Ljubljani in vojaščina v Bitoli

Jezus, dragi Jezus, tu bi se morala midva malo pomeniti. Prav posebno pobožen se jaz takrat samemu sebi nisem zdel, niso me pa ženske in svet tako načenjali, da bi podvožil v svojo pot, ki me je do sem pripeljala oz. da se mi ne bi zdela več perspektivna za naprej. No, prav tu se je začela prava »španovija« z jezuiti oz. Družbo Jezusovo. Patra provinciala Pavla Berdena, ki se mi zdi, da me je zelo diskretno, bolj kot ne previdno nagovarjal, Jezus, ti veš, kako je to šlo, sem vprašal, ali lahko jeseni pridem v noviciat in mi je rekel, da ja, in to je bilo vse. Poleti, se mi zdi, nisem imel posebnega stika z jezuiti in v začetku septembra ni bilo od nikoder nobenega glasu, pa sem pisal patru Berdenu, ali še velja, da lahko pridem v noviciat. Šestega septembra dobim pismo od patra Berdena, naj pridem 7. septembra. Malo se mi je »zafržmagalo«, sedaj pa na vrat na nos v Ljubljano, pa sem ostal doma še en dan in prišel v noviciat 8. septembra 1972, en dan za vsemi drugimi. Jezus, ti bolje veš, ali je bilo točno tako ali malo drugače.

Noviciat v Dravljah v Ljubljani, ki smo ga začeli, zame ni bil jezuitsko presenečenje. Bil sem prilagodljiv in je vse šlo samo od sebe, Jezus, ti najbolje veš, kako je šlo. Novinci smo bili preprosti fantje z različnih koncev: Jože Potrpin, Rado Selič, Mirko Urh in jaz v prvem letniku, Ivan Rampre in Slavko Kessler v drugem. Slednji je bil najbolj brihten in učen, glavo je že uporabljal za razmišljanje. Magister je bil umirjeni in zavzeti pater Franc Svoljšak, v drugem letniku v Borovnici (po vojaščini) pa p. France Zupančič.